

ТОШКЕНТ ВИБОЯТИ «Turon»
АХБОРОТ КУТУБХОНА
МАРКАЗИ

ЭЪТИБОР ВА ЭЪЗОЗ НАМУНАСИ

2-бетда

ОИЛА ҲАЁТИ – ЖАМИЯТ ТАҚДИРИ

3-бетда

МАКТУБЛАРДА МЕҲР МУЖАССАМ

7-бетда

Оила **Ва**

Оила соғлом ва бахтли бўлса, бутун жамият барқарор ва фаровон бўлади.

Ислом КАРИМОВ

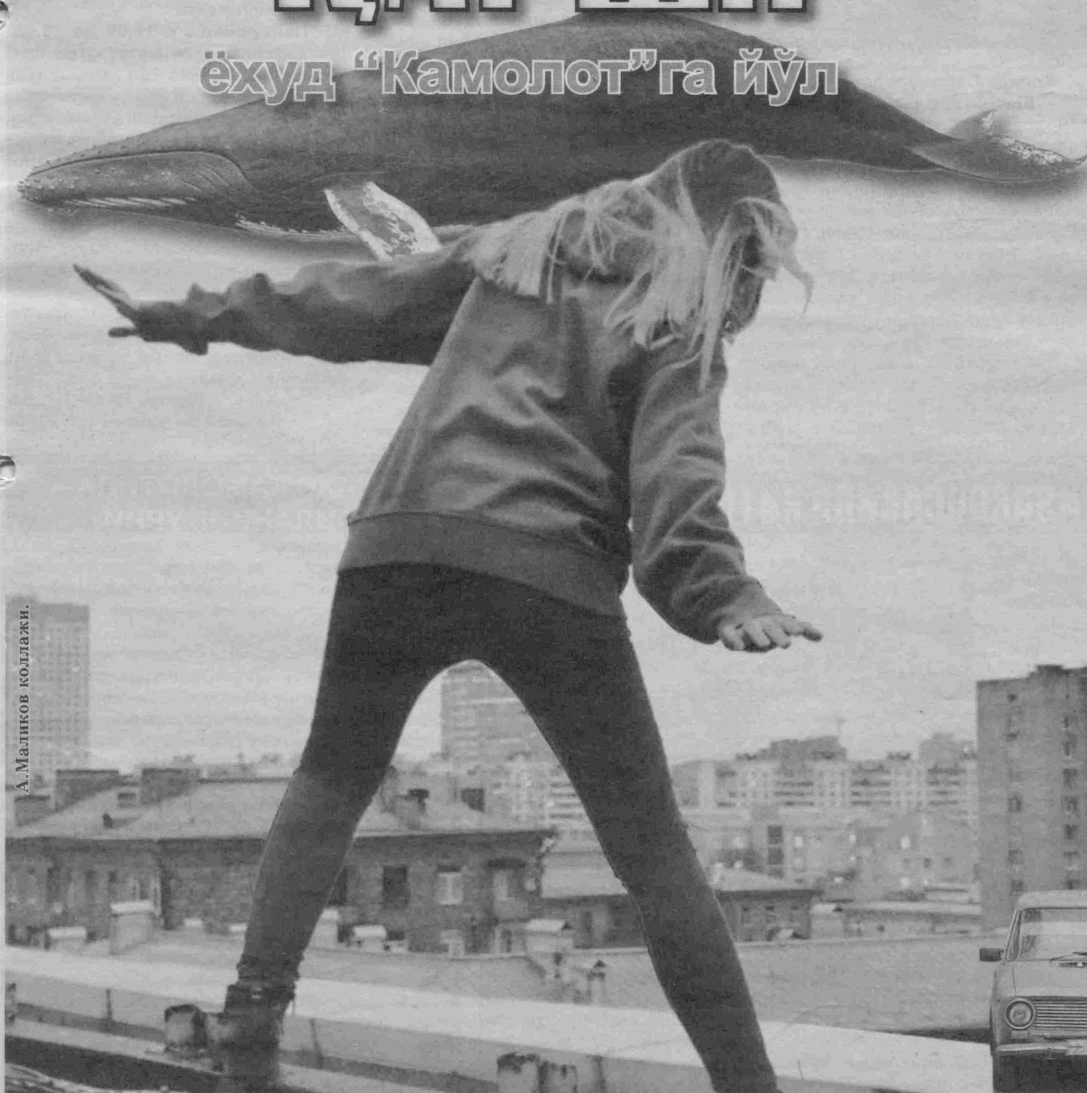
Жамиyat

15 (1322)-сон 12 апрель 2017 йил

Газета 1991 йил 1 сентябрдан чиқа бошлаган

“КЎК КИТ”ГА ҚАРШИ

ёхуд “Камолот”га йўл

А.Маликов қоллажи.

Маънавият тарғиботчилари ва ёшлар билан ишловчи ташкилотлар эса одатда маърузадан ёки йигирма-ўттиз ёшни йиғиб мажлисбозлик қилишдан нарига ўтишмайди. Табиийки, бу борадаги ишлар ҳеч қандай самара бермайди. Чунки бугунги ёшларни дидактика, панд-насиҳат билан, маъруза ўқиш орқали тарбиялаб бўлмайди. Бундай услубларнинг даври ўтди. Бундай услублардан одамлар чарчади.

5-бетда

Ушбу сонда:

Эркакнинг қўлида
баракка
бор

4-бетда

skype ДА НИКОҲ,
SMS ДА ТАЛОҚ

“Сиз билан хотиржам гаплашишим учун ҳалолим бўлишингиз керак”, деб телефонда ўзларига ўзи никоҳ ўқиб қўя қолди. Бир ҳафтадан кейин Туркиядан аёлнинг АҚШдаги ижара уй манзилига никоҳ узуги солинган жўнатма борди. Бу воқеага икки йил бўлди. Аёл виртуал “эр”ини ҳаётда бир марта ҳам кўрмаган. Лекин у ҳақида гапирганида: “Турмуш ўртоғим болаларингга ўзим оталик қиламан”, деяптилар, деб энтикиб гапирди...

6-бетда

ЧИҚИНДИ ТАШЛАШ “ОДАТ”И

Кўча-кўйда –
Чиқинди тўкманг,
жарима фалон
сўм, деган ёзув-
нинг шундоқкина
тагида чиқиндилар
сочилиб ётганига кўп
бор гувоҳ бўлганмиз.

8-бетда

ЭЪТИБОР ВА ЭЪЗОЗ НАМУНАСИ

ёхуд ҳурматли пенсионерлар учун!

Кексаларнинг яшаш шароитини янада яхшилаш, нафақага чиққанидан кейин мамлакат маънавий-ижтимоий ҳаётидаги фаол иштирокини таъминлаш, уларни ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш, эътибор ва ғамхўрлик кўрсатиш мақсадида давлатимиз томонидан қатор чора-тадбирлар белгиланмоқда.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2017 йил 9 мартда ҳамда 2017 йил 23 январда қабул қилинган "Тошкент шаҳрини ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш, аҳоли турмуш даражасини янада яхшилашга доир қўшимча чора-тадбирлар дастури тўғрисида"ги қарорларига мувофиқ, пойтахтимиз аҳолиси ва меҳмонлари шу йилнинг 15 мартдан пенсия гувоҳномасини кўрсатган ҳолда соат 10.00дан 16.00 гача метрода bepул юриш ҳуқуқига эга бўлди. Президентимизнинг ушбу эътиборини мамлакатимиз аҳоли катта мамнуият билан кутиб олди. Пойтахтимизнинг марказий кўча ва хиёбонлари бўйлаб қатновчи метро бекатларида бўлиб, нуронийлар билан суҳбатлашдик.

75 ёшни қаршилаган Тўхтамурод ота Раҳмонов ҳамда Дилбар ая Раҳмоновани метронинг Ҳамид Олимжон бекатида учратдик.

— Наманган вилояти Норин туманида яшаймиз, — дейди ота. — Кампирим билан пойтахтга тез-тез келиб, даволаниб кетамиз. Ҳамид Олимжон бекатига яқин жойда ижарада турибмиз. Очиғи, бу имтиёз фақат шаҳарлик қариялар учун бўлса керак, деб ўйлагандик. Адашган эканмиз. Ҳар куни соат 10.00 дан кейин метрога чиқиб, шифохонага бориб, муолажаларни олиб қайтамиз. Ҳар сафар пойтахтга келганимизда даволаниш учун мўлжаллаган пулимизнинг бир қисми йўл харажатлари учун кетар эди. Бу сафар маблағимиз анча тежаланти.

Холида Саидмуродова, 56 ёш:

— Шайхонтоҳур туманидаги 159-қурилиш трестда 20 йил ишлаб, нафақага чиқдим. Нафақага чиққач, уйда ўтириб қолдим. Дугоналарим спорт билан шуғулланишни тавсия этишди. Кунора спорт майдончасига қатнайман. Метронинг Ғафур Ғулом, Чорсу, Тинчлик, Беруний бекатлари йўналишида қатнайман. Метрополитен кассасида ўтирган ходимларга пенсия гувоҳномасини кўрсатсам, жетон беришади. Қўриқлаш хизматини ўтаётган йигитлар яхши бориб келинг, деб кузатиб қўйишади. Айниқса, жетон ташланадиган автоматга ёпиштириб қўйилган "Ҳурматли пенсионерлар

учун", деб ёзилган жумлаларга кўзи тушган одамнинг кайфияти кўтарилди. Менимча, бундай имконият дунёнинг ҳеч бир мамлакатда бўлмаса керак. Оилада ҳар хил шароитлар бўлади. Бирда бор, бирда йўқ. Пулим тугаганда ҳам хавотирланмайман, метрога тушиб, хотиржам уйга қайтаман.

Абдулқул Шадмонкулов, иқтисод фанлари номзоди, доцент, 62 ёш:

— Чилонзор бекати яқинида Азамат ўғли оиласи билан яшайди. Яна бир ўғлим Шерзоджон Бунёдкор бекати яқинида туради. Ўзим Зангиота тумани, Зангиота қишлоғида яшайман. Ҳафтасига икки уч марта фарзандларим, невараларимни кўриб кетаман. Метрога тушиб, вагонга киришим ҳаманоқ ёшлар жой беришади. Кўча-кўйда, маҳаллада, юрда қадрланаётгани, эъзозланаётганидан одамнинг қалби ўзгача ғурурга тўларкан. Одам ёши ўтавергач, бир оз инжиқроқ, эътибор талаброк бўлиб қолар экан, ўзи. Президентимизнинг биз кексаларга бўлган бу эътибори кучимизга-куч, ғайратимизга-ғайрат қўшмоқда. Одамнинг ишлагиси, юрт равнақиға хисса қўшгиси келади. Кексаларнинг кўприкка қиёслаш мумкин. Шубоис нотўғри қадам босаётган ёшларни кўрсак, огоҳликка даъват этайлик. Улар ҳам бир кун келиб, яхши томонга ўзгаради.

— Айрим кексалар яратилган имкониятдан хурсанд эканини билдириб, Президентимиз ҳаққиға дуо қилишади, — дейди Буюк Ипак йўли бекатида хизмат вазифасини ўтаётган Тошкент шаҳар ИИБ пост патрул хизмати бригадаси 1-чи батальон 3-отряд сафдор милиционерни Ғиёс Қориев.

— Ҳар куни соат 9.45 да пенсионерлар учун мўлжалланган назорат ўтиш автоматини ёқамиз, — дейди Пуштин бекати оператори Маҳбуба Абдуллаева. — Кунига бир марта автомат очилиб, ичидаги жетонлар олинди, санаб, кассага топширилади. Метродаги бу қулайликдан беҳабар кексаларимиз ҳам кўп. Уларга тушунтириб, ҳамиша ўзлари билан пенсия гувоҳномасини олиб юришларини тайинлаймиз.

Қибрай тумани Мустақиллик

Муносабат

кўчасида яшовчи 75 ёшли Тастонбек ота Турсунбоев билан Юнус Ражабий бекатида учрашиб қолдик.

— Олой бозорида жойлашган Ucell компаниясига келаётгандим, — дейди ота. — Соатга қарасам, ўн бештакам ўн. Оператор қизга пенсия гувоҳномасини кўрсатгандим, ҳали вақт борлигини айтди. Кассага бориб, пулимга жетон сотиб олдим. Кексалар учун шундай имконият яратилгани яхши, албатта. Эрталаб ёшлар ишга, ўқишга кетганидан сўнг пенсионерлар хотиржам кўчага чиқишади. Аммо ишлайдиган, зарур юмуш билан метрога чиқадиган кексалар ҳам бор. Шуларни ҳисобга олиб, вақт масаласи яна бир бор кўриб чиқилса, яхши бўлармиди, дейман-да.

Яратилган имкониятлардан барча кексалар мамнун. Амир Темур, Бунёдкор, Миллий бoғ бекатларида: "Ҳурматли пенсионерлар учун!" битиги назорат автоматининг "пешанасига" — кексаларимизга кўринарли жойга илинган. Бу, албатта, киши кайфиятини кўтаради. Бироқ Абдулла Қодирий, Мустақиллик, Беруний бекатларида бу ёзув кўзга ташланмайдиган жойга ёпиштирилган экан.

"Пенсионеры с 10.00 до 16.00" дея ҳафсаласизлик билан қўлда ёзиб қўйилган қозғаларга ҳам кўзимиз тушди. Айрим операторлар бу янгиликдан беҳабар пенсионерларга хушмуомалалик билан Президентимиз эътибори моҳиятини тушунтирмоқда, бироқ ҳаммаси ҳам эмас. Озгина эътибор, бир оғиз ширин сўз давлатимиз раҳбари ғамхўрлигини кексаларимизга янада ёқимли қилиб кўрсатади. Шунинг унутмаслигимиз керак.

Миннатдорлик ва шукроналик туйғуси ила ўз манзиллари томон ошиқаётган кексаларга узоқ-умр кўринглار, доимо соғу-саломат, бўлинглар, деймиз.

Нигора РАҲМОНОВА,
"Оила ва жамият" мухбири

МАКТАБГАЧА ТАЪЛИМ МУАССАСАСИДА КИТОБ МАРАФОНИ

Президентимиз Шавкат Мирзиёевнинг 2017 йил 12 январдаги "Китоб маҳсулотларини чоп этиш ва тарқатиш тизимини ривожлантириш, китоб мутлоаси ва китобхонлик маданиятини ошириш ҳамда тарғибот қилиш бўйича комиссия тузиш тўғрисида"ги фармойиши ёшларда болалигидан китобга меҳр уйғотиш, китобхонлик маданиятини шакллантириш борасида олиб борилаётган ишларда муҳим дастуриламал бўлмақда.

Ўзбекистон Республикаси Фанлар академиясининг асосий кутубхонаси ташаббуси билан пойтахтимизнинг Мирзо Улуғбек туманидаги 145-мактабгача таълим муассасасида "Бир болага беш китоб" шиори остида ташкил этилган китоб марафонида алоҳида таъкидланди.

Ушбу мактабгача таълим муассасасида 400 га яқин ўғил-қиз замонавий шароитларда таълим-тарбия олмақда. Муассасада тасвирий санъат, мусиқа, бошланғич математика, жисмоний тарбия, оғзаки нутқ, инглиз тили, ўқиш-ёзиш бўйича ўқув-амалий машғулотлар йўлга қўйилган.

Яқинда бу ерда Ўзбекистон Республикаси Фанлар академиясининг асосий кутубхонаси кўмаги билан кутубхона ташкил этилди. Зиё маскани ихчам кўринишдаги китоб жавонлари, каталог кутилари, мутлоаа столлари, замонавий ахборот-коммуникация воситалари билан жиҳозланди. Болажонлар тарбиячи опалари, ота-оналари билан келиб, вақтини мазмунли ўтказмоқда. Кутубхона хизматидан мазкур муассаса тарбияланувчиси бўлмаган болалар ва уларнинг ота-оналари ҳам фойдаланиши мумкин.

Марафонда Ўзбекистон матбуот ва ахборот агентлиги тизимидаги Ғафур Ғулом номидаги нашриёт-матбаа ижодий уйи, маҳалла фаоллари, ота-оналар

ўзбек ва жаҳон адабиёти намуналари, мутафаккирлар ҳаёти ва фаолияти, аждодларимизнинг маънавий жасорати, қаҳрамонлиқлариға бағишланган кўплаб китобларни кутубхонага совға қилди.

Бир нечта эртак китобларини қучоқлаб олган қизалоқ эътирозимизни тортди. Унинг исми Мухлиса бўлиб, мазкур таълим муассасаси тарбияланувчиси экан.

— Қизим олти ёшда бўлса-да, ўқиш-ёзишни ўрганиб олган, — дейди унинг онаси Шахло опа. — Эртак китобларни мен билан бирга мутлоаа қилади. Қизимга туғилган кунидан, байрамларда болалар адабиётига хос китобларни совға қиламан. Китоб дўконларини ҳам бирга айланамиз. Кичик ёшданок китобга ошно бўлган боланинг нутқи раван, тафаккури кенг, зеҳни ўткир бўлади.

Жақжи ўғил-қизлар тайёрлаган қўшиқ ва рақслар гўлдастаси тadbирга байрамона кайфият бағишлади.

ШАХС КАМОЛОТИДА
ОИЛАНING ЎРНИ

Ислом Каримов номидаги Тошкент давлат техника университетида "Фуқаролик жамиятида шахс тарбияси ва онда оила институтининг ўрни" мавзусида республика илмий-амалий анжумани бўлиб ўтди.

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги билан ҳамкорликда ташкил этилган анжуманга маънавият тарғиботчилари, Республика "Оила" илмий-амалий маркази мутахассислари, турли олий таълим муассасаларининг профессор-ўқитувчилари таклиф этилди.

Таълим соҳасида амалга оширилаётган кенг қўламли ислохотлар жараёнида ёшлар маънавий дунёсини асраб-авайлаш, уларнинг онгу шуурини турли зарарли гоё ва таҳдидлардан ишончли ҳимоялашга оид кўплаб маърифий лойиҳалар ҳаётга татбиқ этилмоқда. Суҳбат ва учрашувлар давомида юртимизда кечаётган изчил ислохотлар, миллий қонунийликларимиздаги ўзгаришлар, уларнинг мазмун-моҳияти ва аҳамияти ёшларга кенг ва атрофлиқа тушунтирилмоқда.

— Билим даргоҳимизда аниқ ва техник фанлар билан бирга, талабаларнинг жамият, оила олдидаги ижтимоий бурчи батафсил тушунтириб борилади, — дейди Фалсафа ва миллий гоё кафедраси ўқитувчиси З.Боймуродова. — Талабаларнинг бўш вақтини тўғри ва оқилона ташкил этиш мақсадида 50 га яқин фан тўғараклари фаолият юритмоқда. "Мураббийлик соатлари"да мамлакатимиз ва жаҳонда кечаётган воқеалар билан таништирилса, "Ораста қизлар", "Зулфияхоним қизлари" тўғараклари, талабалар турар жойларидидаги мулоқотларда қизларимизга муомала, кийиниш, одоб-ахлоқ, миллий қадриятларимизнинг аҳамияти тушунтириб борилади.

ОИЛА ҲАЁТИ – ЖАМИЯТ ТАҚДИРИ

Хилола ЮСУПОВА,
Наманган вилояти ҳокими
ўринбосари, Хотин-қизлар
қўмитаси раиси

“Халқ билан мулоқот ва инсон манфаатлари” йилида оилаларда соғлом муҳитни қарор топтириш, ундаги муаммоларга тез ва самарали ечим топишдек эзгу жараён кескин тус олди.

Президентимиз Шавкат Мирзиёевнинг мамлакатимизни 2016 йилда ижтимоий-иқтисодий ривожлантиришнинг асосий аяқлари ва 2017 йилга мўлжалланган иқтисодий дастурнинг энг муҳим устувор йўналишларига бағишланган Вазирлар

Маҳкамасининг кенгайтирилган мажлисидаги маърузаси Ўзбекистон Хотин-қизлар қўмитаси олдида муҳим топшириқлар қўйгани, ундан келиб чиқиб, қўмита ва бир қатор ҳамкор ташкилотлар вакилларида иборат республика ишчи гуруҳининг тузилгани, уларнинг вилоятимизда ўрганишлар олиб борагани фикримиз далилидир.

Ушбу жараёнда минг-минглаб оилалар ҳаётига назар ташланиб, мавжуд муаммоларга барҳам берилди. Шунингдек, келгусида оилалар билан ишлашда ўзига хос тизим ва тартибни йўлга қўйиб олишимизга замин яратилди. Шундан келиб чиқиб, февраль-март ойлари вилоятимизда «Яраштириш комиссияси йўлиги», пайшанба куни эса «Жиноятчиликнинг олдини олиш ва профилактика куни» этиб белгиланди.

Шу маънода вилоятдаги 770 маҳалла фуқаролар йиғинидаги ҳар бир кўчада низоли оилаларни яраштириш бўйича ишчи гуруҳлари ташкил этилди ва улар бугунгача 991 фуқаролар йиғинидаги 209453 оиллага кириб, 618531 нафар оила аъзолари билан суҳбат ўтказилди. Булар орасида 140 та маҳалладаги оилалар қайта ўрганилиб, муаммолар ҳал этилишига эътибор қаратилди. 9836 муаммонинг 7343 таси ўз жойида ечимини топди. 2493 тасини туман, вилоят ва республика миқёсида ҳал этиш чоралари белгиланди.

Ҳар оиланинг турмуш тарзи, одати турлича. Аммо оилани оила қиладиган – ҳурмат, ишонч ва меҳр. Бу тушунчалар барқарор бўлса, оила соғлом, мустақкам бўлади. Акс ҳолда у жамият оғриғига айланади.

Бугунгача вилоятимизда 1625 оила яраштирилди. Бу шунчаки рақам эмас, балки қанча хатоликлар юз бериши, қанча инсонлар ҳаёти, болалар тақдиридаги кемтикликнинг олди олинди, демакдир. Таҳлиллар шуни кўрсатмоқдаки, эр-хотин, қайнона-келин, келин-қайинсингил ва оиланинг бошқа аъзолари ўртасидаги мurosасизликлар ўзаро келишмовчилик, моддий етишмовчилик, мунтазам спиртли ичимликлар истеъмол қилиш, оила бошлиғининг ўзга юртга ноқонуний равишда иш излаб кетиб қолиши каби сабаблар натижасида пайдо бўлмоқда.

Наманган шаҳри, Тўрақўрғон, Учқўрғон, Чуст

ЖАРАЁН

туманларида ана шундай носоғлом вазиятга тушиб қолган оилаларнинг кўпроқ учраётгани бу борада тарғибот-тушунтириш ишларини янада қучайтириш зарурлигини таъқоза этади. Шунингдек, кўп оилалардаги муаммоларнинг туб илдири унда фарзандларга берилган ва берилаётган таълим-тарбияга бориб тақалмоқда. Мажбурий ва масъулиятга жиддий қаралган оилаларда соғлом муҳит барқарор бўлишини афсуски, айрим ота-оналар англаб етмаяпти. Дарвоқе, ойлик ҳамда профилактика кунлари давомида мутасаддилар томонидан даволат тадбирлари, сайёр суд мажлислари, муҳокамалар бўлиб ўтмоқда. Натижада фарзанднинг таълим-тарбия олишида бепарволикка йўл қўйган 442 нафар ота-она ва уларнинг ўрнини босувчи шахслар маъмурий жавобгарликка тортилган. 550 нафарига нисбатан йўлдан қайтарилди. Улар ҳуқуқий ва масъул идоралар вакиллари иштирокидаги сайёр йиғилишларда муҳокама этилмоқда.

Дарс машғулотларига сабабсиз қатнашмаётган 3776 нафар умумтаълим мактаблари, касб-хунар коллежи ва академик лицей ўқувчиларининг 2556 нафарининг таълим даргоҳларига мунтазам келиши таъминланди. 27 сайёр суд мажлислари ўтказилиб, 243 нафар ҳуқуқбузар шахсга нисбатан қонуний чора кўрилди.

Оилаларимиз азалдан тарбия мактаби саналади. Унда шаклланган ўзига хос қадриятлар ўғил-қизларимиз қалбига юксак инсоний фазилатларни юзга келтиради. Бундай фарзандлар қобил инсон бўлиб улғаяди, у ўзини эзгу ва хайрли амаллар сари чоғлайди.

ХАЛҚ ДАРДИНИ ТИНГЛАБ...

Республиканинг барча вилоят ва туманларида Халқ қабулхоналари иш бошлаб, ҳудудлар аҳолисининг ғам-ташевишлари, ечимини кутаётган муаммолар очиқ-ойдин кўзга ташланиб қолди. Ўзбекистон Республикаси Президентининг Паст Дарғом туманидаги Халқ қабулхонасига бўлаётган мурожаатлар мазмунидан 350 минг аҳоли истиқомат қиладиган мазкур туманда алоҳида эътибор талаб қиладиган масалалар талайгина экани ойдинлашди.

Жума шаҳри, С.Урдашев кўчаси 1-уйда жойлашган Халқ қабулхонасида бўлганимизда, арзи ҳол билан келганлар орасида ёшлар ҳам, кексалар ҳам борлигини кўрдик. 4-5 ёшлардаги боласини етаклаб кутиш залига кириб келган аёлни суҳбатга тортиб, муаммоси билан қизикдик.

– Боламинг кўриш қобилияти паст, шифокорлар ҳозир даволатмасангиз, касали зурайиб кетади, дейишяпти. Лекин ўғлимни даволатгани пул йўқ. Маҳалладан оладиган ёрдам пули рўзгор харажатларидан ортмайди. Ўзим ишламайман, уй бекасиман. Турмуш ўртоғим ҳам ишсиз. Муаммоимга ечим тополмай шу ерга келавердим”, – дейди у.

Аёлнинг мурожаати Халқ қабулхонасида қандай ечим топади? Масаланинг бир учи маҳаллага бориб тақалгани боис бу мазмундаги мурожаатлар оғзаки қабул қилиниб, далолатнома тузилган, тегишли маҳаллага билдирилади. Кўп ҳолларда бундай масалалар ҳомийлар кўмағида ҳал этилмоқда.

Мулоқотимиз бевосита Халқ қабулхонаси мудирининг хонасида давом этади.

– Ўзбекистон Республикаси Президентининг Паст Дарғом туманидаги Халқ қабулхонасига шу вақтга қадар юридида ва жисмоний шахслардан 145 мурожаат келиб тушди, – дейди Халқ қабулхонаси мудир Жамол Оқбоев.

– Шулардан 125 таси ёзма, 20 таси оғзаки равишда қабул қилинди. Ёзма мурожаатлар тегишлилиги бўйича мутасадди ташкилотларга ижро учун юборилиб, қатор мурожаатлар қисқа фурсат ичида ижобий натижасини топди. Шундай мурожаатлардан бири тумандаги Санчиқул маҳалласида яшовчи М.Маҳмудовдан келиб тушган эди. У Самарқанд қишлоқ хўжалик институтида ўқийдиган қизи Р.Жумаевага таълим кредити ажратишларини сўраб туман банкларига бир неча марта мурожаат қилган, лекин натижа бўлмаган. Халқ қабулхонасига мурожаат қилганидан сўнг унинг аризаси ижобий ҳал этилиб, Миллий банк томонидан Р.Жумаеванинг ўқиси учун таълим кредити ажратилди.

Янгиобод маҳалласида яшовчи Н.Нурмуродова туман Халқ қабулхонасига қилган мурожаатида табиий газдан 700 минг сўм қарзи мавжудлиги тўғрисида «Пастдарғомтумангаз» филиалидан оғоҳлантириш хати олганини билдиради. Ушбу ҳолат юзасидан текширув ўтказилганда истеъмолчининг газдан қарздорлиги йўқлиги аниқланди. Жума шаҳар Пўлатчи маҳалласида яшовчи Ғанишер Ғаниев ҳам табиий газдан норéal қарздорлик юзасидан қилган мурожаати ҳам ижобий ҳал этилди.

Халқ қабулхонасига оливиий мижаролар юзасидан мурожаат қиладиганлар ҳам кўпчиликини ташкил қилади. Гумбаз маҳалласида истиқомат

қилувчи М.Фахриева қайнонаси билан келишмовчилик сабабли ҳозирда ота-онасининг уйда яшаб келаётгани, оиласини сақлаб қолишда ёрдам сўраб мурожаат қилган. Унинг мурожаати туман хотин-қизлар қўмитасига ижро учун йўлланиб, қўрилган чора-тадбирлар натижасида М. Фахриева фарзандлари билан турмуш ўртоғининг уйига қайтиб, оила яраштирилган. Кичик Найманча маҳалласида яшовчи Д.Мелиеванинг алимент масаласидаги мурожаати ижро учун тегишли идорага юборилди.

– Халқ қабулхонасига тумандаги қайси маҳаллалардан кўпроқ мурожаат келиб тушаётганига қараб жойларда сайёр қабуллар ўтказишни режалаштиряпмиз, – дейди Ўзбекистон Республикаси Президентининг Паст Дарғом туманидаги Халқ қабулхонаси етакчи мутахассиси Шариф Арипов. – Бу бизга аҳоли билан янада яқиндан мулоқот қилиш, муаммоларни жойида бартараф этиш имкониятини беради.

Халқ қабулхонасига келиб тушаётган ички ишлар фаолияти, соғлиқни сақлаш тизими, моддий ёрдам, пенсия ва нафақа тўловлари, иш билан таъминлаш, банк молия масалалари, газ, сув, электр энергияси, йўл қурилиши, уй-жой масаласи, ерга эгалик ҳуқуқи оид шикоят мазмунидagi мурожаатлар тегишли ташкилотлар томонидан белгиланган муддатда ўрганилиб, ўз ечимини топмоқда.

Зилола ОМОНОВА

40,7 ФОИЗ РЕСПОНДЕНТ БАРЧА МАЪЛУМОТЛАРНИ ОЧИҚ ВА ЕТАРЛИ, ДЕБ БАҲОЛАГАН

“Ижтимоий фикр” жамоатчилик фикрини ўрганиш марказининг навбатдаги сўровномаси Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича Ҳаракатлар стратегияси мазмун-моҳиятидан фуқароларнинг хабардорлик даражасига бағишланди.

Сўровномада иштирок этган 79,9 фоиз респондент Президентимиз Шавкат Мирзиёевнинг 2017 йил 7 февралдаги “Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича Ҳаракатлар стратегияси тўғрисида”ги фармони мазмун-моҳиятини яхши билишини таъкидлаган.

Шунингдек, давлат бошқаруви ва маҳаллий ҳокимият органлари фаолиятининг самарадорлиги ва ошқоралиги бўйича ҳам респондентларнинг фикри ўрганилди.

Фуқароларнинг ҳокимият ижроия органлари фаолиятидан турли даражада қониқishi сўровнома натижаларида акс этган. Ҳар иккинчи респондент ҳокимият ижроия органлари ишидан мамнун, ҳар учинчиси – қисман рози, 12,1 фоизи – рози эмас.

Иштирокчилар ҳокимият ижроия органлари раҳбарлари фаолиятининг очиқлигини ҳам турлича баҳолаган. 40,7 фоиз респондент барча маълумотларни очиқ ва етарли, деб баҳолаган. Қатнашчиларнинг 33,9 фоизи ҳамма фуқаролар учун ҳам маълумотлар ошқора эмас, деб ҳисоблайди.

Сўровномада иштирок этганлар тадбиркорлик билан шуғулланишда қатор қулайликлар яратилганини, пенсионерлар, ногиронлар, Иккинчи жаҳон уруши қатнашчиларини ижтимоий ҳимоя қилиш, аҳолини электр энергияси ва табиий газ билан таъминлаш хизматлари юқори даражада кўтарилганини маълум қилган.

«Ижтимоий фикр» маркази материаллари асосида тайёрланди

“Эринг – пиринг”, “Ота ўтирган уйнинг томида болалар юрмайди”, “Эр кишиси бўлган хонадоннинг эшик, дарвозасига қулф, калит керак эмас”, деган гаплар эл орасида бежиз узоқ йиллардан буюн яшаб келаётгани йўқ. Дарҳақиқат, аёл оилани бириктирувчи, қовуштирувчи, ўт-ўчоғи, меҳроқибатиға масъул инсон бўлса-да, хонадонда эр кишининг салобати бошқача. “Ҳали даданг ишдан келсин, сени айтиб бераман”, деган гапнинг ўзи неча замонлардан бери биз учун асосий тарбия воситаси бўлиб келаётгани ота, оға-иниларимизнинг ҳаётдаги, оиладаги ўрни, мавқеини кўрсатади. Ўзбекистонда хизмат кўрсатган маданият ходими, шоира, журналист Қутлибека Раҳимбоева билан суҳбатимиз шу мавзуда кечди.

Гурунг

Эркакнинг қўлида бағрака бор

– Қутлибека опа, бугун: “Айрим қизларимиз одоб-ахлоқ чегараларидан чиқиб кетяпти”, “Аёлларимизнинг кийиши, гап-сўзларидан ҳаё пардаси кўтарилиб борапти”, “Хотин-қизларга нисбатан бир пайтлар тилга олишга хижолат тортадиганимиз “суяқоёқ”, “жиноятчи”, “фирибгар”, каби таърифларни бемалол қўллаяпмиз”, деган ташвишли гаплар тез-тез қулоққа чалинмоқда. Сизнингча, бу оғрикли саволларнинг жавобини қаердан излашимиз керак?

– Мен ота, оға-инилар ниҳоятда қадрладиган, ўз навбатида улар ҳам оиланинг аҳли аёлларига суянчиқ бўладиган муҳитда улғайганман. Яшаётган хонадонимда ҳам шу анъана устувор: ҳамма масалада охириги сўзни ота айтади. Лекин жамиятда кўпчиликнинг тили дилига бир савол кела бошладими, бунда, албатта, ечилиши керак бўлган муаммо бўлади.

Ён-атрофимиздаги баъзи аёлларнинг аёллик нафосати, аёллик масъулиятидан қандайдир даражада узоқлашаётганида эр кишиларнинг ҳам айби бор. Қайси оилада ота, оға-инилар ўзларининг таъминотчилиги, ор-номус кўргони учун соқчилик, мардоналик, Ҳимматчилик каби эр кишига хос асосий фазилатларидан узоқлашса, дангасалиги, иродасизлиги, бўшанглиги, ҳаёт мураккабликлари олдида заифлиги туфайли бу фазилатларга эриша олмаса, ё эришганларини бой берса, демак, худди шу оилада мувозанат бузилади. Оила иккими салбий томонга ўзгаради.

Албатта, бу ҳолатни юртимиздаги барча хонадон эркакларига нисбатан қўллаш – ўринли эмас. Чунки атрофимизда ибратли ўғиллар, намунали оталар, ҳавас қилса арзигулик ака-укалар жуда кўп. Ва улар туфайли қаёққа борса, машинада савлат тўкиб ўтирадиган нуруний онахонлар, ҳар нафасда: “Эрингиз – меҳрибон-да, унга севимлисиз-да, яшариб кетяпсиз”, деган олқишни эшитадиган аёллар, “Қумушбибининг издошлари” деган чиройли ташбеҳларга сазовор бўлиб яшаёт-

ларимни таъминлай оламан”, деган аҳди эркакларнинг ғайрат-шижоатини, ундан ҳам ёмони, масъулиятини сусайтириб қўяётгандек. Айрим эрларнинг аёлларнинг ғайрати, фаоллиги соясида қолиб бораётгани оиладаги муҳитга ҳам таъсир қилади. Аксарият аёлларда ҳукмронлик руҳияти кучаяди. “Ўзим пул топдимми, ўзим билганимча сарфлайман”, деган ғализ кайфият пайдо бўлади. Бу кайфият бир аёл доирасида қолиб кетмайди. Жамиятда ҳашаматга ўчлик, маиший ҳаёт билан ҳаддан ташқари ўралашиб, ербағирлаб қолиш, маънавий қашшоқлик каби иллатларга йўл очади. Бунинг устига, оиладаги фарзандлар олдида ҳам ота қадрсизланади, улар отанинг талабчан, қаттиққўл тарбиясидан мосуво ўсадилар. Эҳтимол, ичувчи, чекувчи ўғиллар, енгилтак қизлар ҳам мана шундай муҳитдан ўсиб чиқар... Чунки табиий мувозанат бузилган жойда, эр ёки аёлнинг табиий вазифаси, табиий яшаш тарзидан узоқлашган пайтда ҳато юз бераверади.

– Эҳтимол, бу муаммоларнинг туб илдизи оилада ва жамиятда ўғил болаларнинг қандай тарбия олаётганига бориб тақалар?

– Ҳаётдаги бирор муаммо ўз-ўзидан пайдо бўлмайди. Эҳтимол, баъзи йигитларимизда маънавий, жисмоний камолотга эришиш учун қатъий ҳаракат йўқлигида, уларнинг бозорда аравақашлик қилиш ёки мардикорликка қўнаверишларига, “эркакларбоп иш йўқ”, деган баҳонага ўрганиб қолишларига, балки, қизлар тарбиясига берилган эътибор ҳам сабабдир. Чунки ҳозир фақат оилада эмас, мактабда, лицей-коллежлар, олийгоҳларда қизларни рағбатлантиришга, қўллаб-қувватлашга жуда катта аҳамият берилмоқда. Турли тўғараклар, танловлар, мусобақалар... Булар – яхши, албатта. Лекин яна ўша табиий мувозанатни сақлаш учун ўғил болалар тарбиясига ҳам эътибор бериш керакка ўхшайди. Ахир, ота-боболаримиз бежизга ўсмир ёшидан ўғил болаларни отга миндирмаган, кураш туширмаган, қўлига ўқ-ёй

бермаганлар...

Ўғил болаларда эр кишига хос фазилатларни тарбиялашнинг янги-дан-янги усулларини ўйлаш керак. Спорт – битта йўли. Китобхонлик, шахсий ибрат – яна битта йўли. Яна ва яна бу йўлларда изланиш керакки, ўғилларимиз қалбида ғайрат, шаҳду шиддат, мардлик булоқлари кўз очсин!

– Оиласига суянчиқ, онаси, опасингилларига муносиб Ҳимоячи бўладиган йигитлар, эркакларни тарбиялашда бугуннинг ота-онаси қандай омилларга эътибор беришгани маъқул, деб ўйлайсиз?

– Оилани Ҳимоя қилиш, унинг таъминотини гарданига олиш эр киши учун меҳнат эмас, рағбатдир. “Аёлимни, фарзандларимни ҳеч кимдан кам қилмайман. Хотинимни бировга сарғайтirmайман, ўғил-қизларимнинг келажақда яхши инсонлар бўлиб вояга етиши, ҳаётда ўз ўринларини топишлари учун жон-жаҳдим билан ҳаракат қиламан”, деган қатъий аҳд, мақсад эр кишига олға юриш учун, касб сирларини пухта эгаллаш, истеъдодини камол топтириш учун туртки беради. Эр киши шу мақсад билан яшар экан, ўзи ҳам юксалади, хизмат мавқелари кўтарилади, машинали, чиройли уйли бўлади. Тенгқурлари орасида обрў қозонади... Шундай экан, таъминотчи бўлишга интилиш чинакам эркакдай яшашга интилиш экани ҳақиқатда фикрни кўпроқ тарғиб қилиш керак.

– Узоқ йиллик қузатувларингиз ва журналистлик тажрибангиздан келиб чиқиб, бугуннинг аёли, онаси қандай бўлиши керак, деб ўйлайсиз?

– Жамият ҳаётида шундай шиддатли даврлар бўладики, бу жараёнда эркак-аёл баравар иштирок этиши шартдек кўринади. Назаримизда, бугун юртимиз улкан ҳаракатлар майдонига ўхшайди. Ҳамма фикрий, руҳий, жисмоний ҳаракатда. Ухлаб, мудраб ётган барча ҳужайралар уйғониб кетгандек. Энди шундай кунда: “Биз аёлмиз. Ўсма-сурмамизни қўйиб, уйда ўтираверамиз”, дейиш ҳам тўғри эмас.

Миллат тикланиши, юрт тараққиёти учун биз – аёллар ҳам камарбаста бўлмоғимиз шарт. Лекин бизнинг шиддатимиз жамиятимизнинг кучли жинслари – эр кишиларнинг ғайрат, жасоратини сусайтирмаслиги керак. Биз аёл бўлиб, она бўлиб, сингил-опа бўлиб оила, жамият учун бир куч, бир жон билан меҳнат, хизмат қилсак, йигитларимиз икки баравар куч билан меҳнат сафининг олдида тушишлари зарур!

Эркакларнинг мардлиги аёлларда зарифлик, уларнинг саховати аёлларда муҳаббат, уларнинг олижаноблиги аёлларда меҳр гулларини очади, очаверади.

Умида АДIZОВА
суҳбатлашди

skype ДА НИКОҲ, SMSДА ТАЛОҚ

“Виртуал никоҳ” ҳақида эшитганмисиз?

Замонавий алоқа воситалари, жумладан, ижтимоий тармоқлардан фойдаланувчиларнинг ўзаро муносабатлари ва ундан фойдаланиш маданияти хусусида кўп ва хўп гапирилган, гапирилмоқда. Очиги, мобил алоқа воситалари ҳаётимизга кириб келганига кўп бўлганига қарамай, ҳануз бу борада кишини жиддий ўйга толдирадиган салбий ҳолатларга дуч келинмоқда.

Халқимизда оила муқаддас саналади. Шу сабабдан оилавий муносабатларга жиддий қаралади. Урф-одатларимизга кўра келин ёки кўёвликка номзоднинг насл-насаби, саломатлиги, ижтимоий аҳоли обдон сўраб-суриштирилади. Совчилик, “Маслаҳат оши”, “Унашти-рув”, “Фотиҳа тўй” каби урф-одатлар замирида бахтли никоҳ, мустаҳкам оила барпо этиш мурдааси ётади. Афсуски, сўнгги пайтларда замонавий техника ва ахборот воситалари миллий қадриятларимизга раҳна солмоқда. Ижтимоий тармоқлардаги “Виртуал танишув”, “Виртуал дўстлик”, “Виртуал севги” каби муносабатлар сирасига “Виртуал никоҳ” жумласи ҳам кирди. Ҳа, янглиш ўқимадингиз, айнан “Виртуал никоҳ”. Таассуфки, муқаддас никоҳ муносабатига жиддий қарамайдиганлар ижтимоий тармоқларда “турмуш қуриб”, “ажрашиш”га ҳам улгурмоқда.

АҚШга оиласи билан иш вақидан кетган аёл, бироз вақт ўтиб, эрини ичкиликка ружу қўйгани ва масъулиятсизлигини рўқча қилиб ажрашмоқчи бўлди. Уч фарзанди борлигини эслатиб аёлни йўлдан қайтаришга уринганларга, эрининг болалари келажакка бефарқлигини асос қилиб кўрсатди. Оила пароканда бўлди. Бироз вақт ўтиб аёл асли ўзбекистонлик бўлган, Жанубий Кореяда яшайдиган эркак билан танишди. Изоҳ сўраганларга: “Тушкунликда эзлиб юрган пайтларимда тақдир менга бахтимни йўлиқтирди”, деди. Эркак хотини вафот этиб, икки фарзанди билан қолганини, болалари Ўзбекистонда, онанинг қарамоғидалигини айтиб, аёлни хотиржам қилди. Бир муддат интернетда ёзишиб, видео мулоқотларда гаплашиб юришгач, эркак аёлга турмуш қуришни таклиф қилди. Никоҳ ўқитиб қўйишса, хотиржам ишлаб, маблағ топиб, АҚШга боришини ваъда қилган эркеkning таклифи аёлга маъқул тушди. Скайп орқали никоҳ ўқилди. Бир йил мобайнида “эр-хотин” ижтимоий тармоқларда гаплашиб юришди. Кутилмаганда эркак Кореяга ишлагани борган бир ўзбек аёлга уйланиганини айтиб, электрон почта орқали талоқ хати ёзиб юборди. Бунга чидамаган аёл бетоб бўлиб ётиб қолди. Орадан бироз вақт ўтиб, интернетда туркиялик бир эркак билан танишган аёл ўтмишдаги виртуал никоҳини унутди. Туркиялик оиласидан ажрашганини, икки фарзанди борлиги, бир боласи ўзи билан қолганини айтиди. Эркак аёлни аврай туриб: “Бегона аёл билан эркеkning ҳар қандай муносабати гуноҳ бўлади. Сиз билан хотиржам гаплашганим учун ҳалолим бўлишингиз керак”, деб телефонда ўзларига ўзи никоҳ ўқиб қўя қолди. Бир ҳафтадан кейин Туркиядан аёлни АҚШдаги ижара уйи манзилига никоҳ узуги солинган жўнатма борди. Бу воқеага икки йил бўлди. Аёл виртуал “эр”ини ҳаётда бир марта ҳам кўрмаган. Лекин у ҳақида гапирганида: “Турмуш ўртоғим болаларингга ўзим оталик қиламан”, деяптилар, дейди энтики...

Ҳар доим ёнида юриб, ўз пушти камаридан бўлган зурриётларига оталик қилолмаган эркекдан қуйган аёл, қайси ақл, қайси тафаккур билан ҳаётда бир бора кўрмаган, феъл-атвори билмаган етти ёт бегона эркек болаларига оталик қилишиш ишоняпти? Қўр ҳассасини бир

марта йўқотади, дейдилар. Қалб кўзи сўқирлар эса ҳаёт йўлининг ҳар қадамида ҳассасини йўқотаверса ҳам хушёр тортмас эканда.

ХОРИЖДА

“Виртуал никоҳ” хусусида islom.uz сайтида қўйидаги мулоҳазалар келтирилган:

АҚШда истиқомат қилаётган Асад Фахурий ва Ливаннинг Тир шаҳридан бўлган унинг рафиқаси Хаура Саид скайп орқали никоҳ ўқитди. Никоҳ ўқилиши жараёнига уларнинг жуда кўп дўстлари ва қариндошлари гувоҳ бўлишди. Асад ва Хаура воқеаси шунга ўхшаш минглаб ҳолатларнинг бири, ҳолос. Ёшлар аввал танишади, сўнг эса никоҳларини ҳам

Унинг сўзига кўра, у ҳали “интернет никоҳлар”га дуч келмаган. Бироқ телефон орқали никоҳлар оддий ҳолатга айланди. Айниқса, унга қамқоқда бўлганлар шу масалада кўп мурожаат қилишар экан, чунки уларда бундан бошқа йўл йўқ экан. СМС орқали талоқ жоиз (мумкин) эмас, деб қўшимча қилади Ҳасанов: — Чунки, телефонингизни кимдир олиб ҳаёлига келган нарсаларни ёзиб юбориши ҳам мумкин-ку!

Муслмон уламолари бу масала бўйича ўта эҳтиёткорлик билан ёндашишни тушунса бўлади. Чунки, бегона одам телефон ёки компютерингизга эғалик қилишдан ташқари, талоққа тегишли сўзларни ўхшатиб ясаши (монтаж

интернет орқали ўқитиб олишади. Баъзилари камбағалликдан, баъзилари эса “беъмани” урф-одатдан чарчаганидан, бошқалари эса ўзларини жуда замонавий қилиб кўрсатиш учун ҳам шундай қилишади. Никоҳ осон ўқилиши ва ажрашиб кетишлар ҳам осон бўлиши маълум маънода хавотирга сабаб бўлмоқда.

... 2013 йили Мадина шаҳри маҳкамаси эридан уч марта “талоқ” деб айтилган овозли хабар олган аёлниң никоҳини бекор қилди. Саудияликнинг енгилтаклиги судья Мухаммад Жилзанийни шу даражада ғазаблантирдики, у никоҳ ва талоққа енгилтаклик билан қарайдиганлар учун жиноий иш қўзғашни талаб қилди.

Шундай бўлса ҳам, бунга ўхшаб талоқ берувчилар “тасодифан”, билмасдан бу ишни қилиб қўйди, деб айта олмаймиз. Икки йил олдин Тожикистонда СМС орқали талоқ бериш жуда қўлайиб кетгани бунга мисол.

Россияда ишлаб юрган тожикистонликларнинг сони бир миллион атрофида экани айтилади. Кўпинча ишга яхши ўрнашиб олган ва топиш-тутиши яхшилланган эркеклар янги жойлардан ўзларига осонгина жуфт топиб олишгач, олдинги хотинларига СМС талоқ юбориб, осонгина ажрашиб кетишмоқда.

ҲАҚАТ ИСТИСНО ТАРИҚАСИДА

Никоҳ ўқитмоқчи бўлганлар қандай талабларга риоя қилишлари керак? Никоҳ ўқитиш учун телефондан фойдаланган маъқулми ёки скайпданми? Гувоҳлар никоҳ ўқитилаётган вақтда кўвни қўришлари шартми? Ва никоҳ, энг муҳими, шариат бундай никоҳларга рухсат берадими?

— Исломда “виртуал никоҳлар” истисно тариқасида ҳамда баъзи шартлар билан жоиз, — дейди Москва Ислам университетининг Исламий илҳийёт бўлими декани Мухаммад Басир Ҳасанов. — Никоҳ ўқитган одам, кўвни шахсан таниши ёки у ҳақида ўта ишончли одамлардан билиши керак.

қилиши) ҳам мумкин. Замонавий техник воситаларида бу иш осон. Эҳтимол, алоқа воситаларининг янада ривожланиши билан виртуал никоҳлар ва талоқларга чек қўйилса керак...

АЛДАМЧИ ҲАЁТ ШИРИН ТУЮЛАДИ

Муяссар Аҳмедова, психолог: — Интернетда “Виртуал никоҳ”, “Виртуал оила” қуришга ишонадиганларнинг руҳий муаммоси борлиги аниқ. Кўп ҳолларда реал ҳаётдан қўрқадиган, руҳан ёлғиз ва ўта иродасиз кишилар бундай сохта муносабатларга чув тушади. Тушкун-

учун ҳам виртуал муносабатлардан узоқлашган ва бунга жиддий қарамаган маъқул. Ҳаётда ҳар хил ҳолат, вазият бўлиши, инсон баъзан тушкунликдан қаттиқ азият чекиши, чалғиш ва ўзини овутишга бирор нарса топишни исташи табиий. Шундай ҳолатларда ижтимоий тармоқлар, виртуал танишувлардан эмас, ҳақиқий ўзингизни ўраб турган муҳитдан, ҳаётдан завқ олишга урининг. Одамлардан қочиб, узоқлашишни истаган одам эса китобдан яқинлик ва дўстлик истагани яхши самара беради. Китоб ўқиш — энг фойдали машғулот. Биринчидан, фикри ёдингизни банд қилган салбий ўй-хаёллардан чалғийсиз. Иккинчидан, китоб ўқиш мобайнида мия бошқа пайтдагидан кўра фаолроқ ишлайди. Балки, мутолаа жараёнида вазиятдан чиқиш йўллари топарсиз. Энг асосийси, китоб ўқиш руҳий зўриқнишни енгишда ёрдам беради. Тушкунлик ва нохуш кайфиятда илҳож борица интернетдаги ижтимоий тармоқлардан фойдаланмаган маъқул.

Хорижда яшайдиган оила қизини бошқа бир хорижий давлатда яшайдиган йигитга турмушга берди. Бундоқ қараганда ҳеч қандай ёмон нарса йўқ. Қиз ўзбек, йигит ўзбек. Иккови ҳам олий маълумотли, оқ-қорани таниган. Муаммо бошқа нарсадан — ёшлар интернетда танишган, севилган ва қизнинг ота-онаси йигитнинг скайпдан ўзига совчи бўлганига ишониб, қизини хорижга юборган. Йигитнинг Ўзбекистонда қолган ота-онаси бу никоҳга рози эмас. Ҳозир бу оиланинг уч нафар фарзанди бор. Аммо ҳали-ҳамон йигитнинг ота-онаси қизни келин сифатида қабул қилишмайди. Қудалар бир-бирини танимайди. Ўртада илиқ муносабат, борди-келди ҳам йўқ...

Жамиятимизда инсон ўзи билганича яшашга ҳақли эмас. Бизнинг тамойилда инсон атроф билан ҳисоблашиб яшашга мажбур. Интернетда ўзи билганича танишиб, ўз билганича турмуш қуришни элимиз ҳеч қанақасига ёқмайди. Нафақат миллий қадриятларимиз, ҳатто ислом таълимоти ҳам танимаган-билмаган одамга гувоҳсиз, яқин инсонларга маълум қилмаган, ота-она ёки унинг

“Интернет орқали ўзгалар билан алоқа қилишда иш айнан интернет орқали никоҳланишга етиб бормаслиги керак. Баъзи одамлар турли сабабларга кўра телефон ёки интернет орқали шаръий аҳди никоҳ қилишни (биздаги никоҳ ўқитишни) ўзларига раво кўришмоқда. Баъзилар эса бу ишнинг шариатда жоиз ёки жоиз эмаслигини сўрашади. Яна бирлари бу ишни амалга оширганлари ҳақида хабар беришади. Ушбу масалада уламолар орасида ҳам бир оз ихтилоф бор. Аммо кўпчилик янги алоқа воситалари, жумладан, интернет орқали никоҳланишга рухсат бермайди. Улар бунда никоҳнинг шартлари, жумладан, гувоҳлар мавжуд бўлмаслигини далил қилишади. Яна ҳам чуқурроқ кетганлар эса: “Ҳақма шартлар мавжуд бўлса ҳам мазкур воситалар ила никоҳ ўқитиши дуруст эмас, чунки бу иш никоҳнинг муқаддаслигига путур етказиши”, дейишади. Улар Аллоҳ таоло ийжоб ва қабулни, гувоҳлар ҳозир бўлишини ва бошқа шартларни бежизга жорий қилмаганини айтишади”, дейилади “Ижтимоий одоблар” китобида.

лик пайтда уларни ёлғиз қолдирмаган маъқул. Чунки шундоқ ҳам руҳий исканжа ҳолатида бўлган инсонни виртуал муносабатлар реал ҳаётдан узоқлаштириб, жамиятдан ажратади. Муаммоларни баттар чиғаллаштиради. Табиийки, виртуал ҳаётга берилганларга бошқалар телбага қарагандай қарашади. Оқибатда руҳий тушкунликдаги одам ёнидагилардан узоқлашиб, виртуал “яқин”га осонгина боғланади. Виртуал муносабатлар инсон, айлани, шахсий ҳаётдан омади чопмаган кишига таъсири осон кечиши сабаби шундаки, бу оламда инсон ўзи хоҳлаганидек яшайди. Албатта, алдамчи ҳаёт ширин туюлади. Иродаси ожиз киши виртуал муносабатларга муқаддасидан кетади. Бу — кўнгилга юк ва зарба бўлади. Шунинг

ўрнини босувчи кишиларнинг рози-ризолигисиз қурилган оиланиң никоҳини маъқулламайди.

СЎНГСЎЗ ЎРНИДА

Инсон ёлғизликда бахт топмайди. Ҳақиқий ҳаловат ва саодат оилавий муносабатларнинг рисоладегидек бўлишида. Шунинг учун моомоларимиз никоҳдан олдин совчилик удумига жиддий қарайди. Замонавий техника воситаларидаги танишув, мулоқотлар асрлар давомидида сайқалланиб келаётган миллий қадриятларимизни емиришга ҳақли эмас. Бу ҳақиқатга ҳар бир ўзбек миллигига мансуб инсон ҳурмат билан амал қилса, дунёдаги энг бахтиёр оилалар Ўзбекистонда қўпаверади.

Умидда АДИЗОВА тайёрлади.

“Ҳаёсиз юз жонсиз жасад кабидир.”

Абу Али ибн Сино

СИЗ НИМА ДЕЙСИЗ?

Дам олиш кунни ошхонада пишир-қуйдир билан банд бўлиб юргандим. Ўғлим, “ойи, қишлоқдан меҳмон келди, Ғулом амаким”, деб қолди. Қўлимдаги чўмични стол устига қўйиб, меҳмонга пешвоз чиқдим. Меҳмонхонага таклиф қилиб, чой-пой, ноз-неъматлар келтириб қўйдим.

Гулистон буюм бозорида айланиб юрганымда кимнингдир: асабийлашиб: “Чидаса, уйлансин. Айтганларимни олиб бера олмаса, нима қилади, уйланиб?” дегани қўлогимга чалинди. Уша томонга қарадим. Ғазабдан юзи қизариб, қорачиқлари кенгайиб кетган ўн саккиз-йигирма ёшлардаги кизга кўзим тушди.

Суриштириб билсам, тўй олдида келинга кийим-кечак харида учун чиққан ёшлар ва уларнинг яқинлари келишолмай қолишбди. Қиз жуда қиммат чет эл кийимларини танлагани йигит тарафдагиларнинг норозилигига сабаб бўлибди. Қизнинг юзсизларча бақиршига дош беролмай йигит бош эгиб, дўконни тарк этди.

Ғўгина қизнинг кейинги ҳаёти қандай кечди, тўй бўлди, ёки йўқми, билмайман. Аммо бу ҳолат анча пайт ҳаёлимни банд этиб, тинчимни бузди.

Қизларимизнинг одобли, ҳаёли бўлиб воёга етишини истаймиз. Мактаб ёшидан шунга ҳаракат қиламиз. “Ора-ста қизлар”, “Зулфияхоним қизлари” ва шу каби тадбирлар орқали ўзбекона одоб-ахлоқи, шарм-ҳаё, ибодат, маъсумалик, майинлик, саранжом-саришталик, меҳрибонлик, сабр-бардошлилик, пазандалик қиз болага хос хусусиятлар эканини уларга сингдирамиз.

Афсуски, баъзида қизларимизнинг ўзини тутиши, муомала маданияти етарли эмасдек, енгил ҳаётга қизиқувчан, бойликка ружу қўйишга берилган, фикрлаш даражалари саёзлашиб бораётгандек...

– Қайнона-келин машмашаларига тоқатим йўқ, шу-

нинг учун танлаб-танлаб, ота-онасидан узоқда яшайдиган йигитга турмушга чиқдим, – дейди яқинда оила қурган бир танишим бепарвогина.

Бу ишини ота-онаси, айниқса онаси маъқуллаганини қувониб гапиряпти. Таълим муассасаларини “таълим-тарбия ўчоғи” деймиз. Аммо тарбия борасида оила ҳар доим етакчи. Шунинг учун ҳам доно халқимизда шундай нақл бор, “Онасини кўриб, қизини ол”. Чиндан ҳам қизларга яхшилаб разм солсангиз, чехраси амма ёки холасига ўхшар, аммо уй тутими, феъл-атвори айнан онасини такрорлашига амин бўласиз. Чунки она қизнинг тарбиясида муҳим ўрин тутди. Она сиймоси ҳамиша қиз учун ўрнак тимсоли бўлиб келган.

Шу ўринда яна бир мисол, “мини юбка”, тор шим кийиб, “замонавий” аёлга айланган баъзи бир “оналар”имиз таълим муассасаси талаби билан қизига калта юбка кийишни таъқиқлаган синф раҳбари олдида жанжаллашгани келишади. Нима эмиш: қиз уники, ҳоҳлаган кийимини кийдиради. Ўйлаб кўрайлик, онандаги бундай “замонавийлик” қизни қандай йўللarga етаклайди?!

Ўзбек қизлари деганда шарм-ҳаёли, ибодати, бақирши у ёқда турсин, ҳатто баланд овозда гапирмайдиган, катталар юзига тик қарамайдиган, дидли-фаросатли, мунисалар кўз олдимизга келади. Ҳақиқатан ҳам шундай фазилатларга эга, ҳавас қилса арзигулик қизларимиз жуда кўп. Аммо, юқоридагилар “қаҳрамонлари” “ўзбек қизлари” деган номга соя солмаяптимикан?

Фарзандлар катта бўлгани сайин ота-онанинг масъулияти икки қарра ошади, дейишади. Бу айти ҳақиқат. Қизларимизни тарбияли, ўқимшли, оқила, доно, дид-фаросатли қилиб тарбиялаш ҳар бир онанинг Ватан олдидаги бурчи эканини унутмаслигимиз зарур. Зеро, бу глобал интернет асрида, ахборот алмашинуви тезлашган даврда уларнинг таълим олиши ва энг муҳими, тарбиясида иллатлар пайдо бўлмасин.

Г.СУЛТОНОВА,

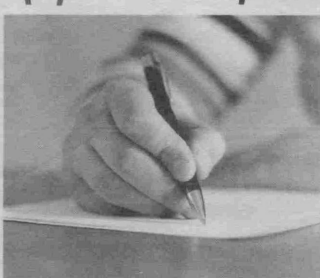
Гулистон шаҳар 11-умумтаълим мактаб ўқитувчиси

МАКТУБЛАРДА МЕҲР МУЖАССАМ

Ёдимда, болалигимда ҳарбий хизматга кетган амакимга хат ёзардик. Кимнинг дилномаси маъноли, чиройли бўлса, ота-онамиз томонидан тақдирланардик, ёки амакимни кўргани боришга рухсат тегарди. Акаларим билан мусобақалашиб, чиройли ва маъноли хат ёзишга уринардик.

Афсуски, бугун одамлар кўнгил розларини соф ва беғубор етказувчи мактубларни ёзмай қўйдилар. Эндиликда хатлар ҳам электрон вариантда етказилапти. Бироқ, инсоннинг ўз қўли билан ёзган икки энлик мактубига ҳеч нарса тенг келолмайди. Чунки, унга одамнинг бутун ҳис-туйғулари, меҳр-муҳаббати жо бўлади. Шундан бўлса керак, айрим кишиларнинг ўзари бир-бирига ёзган хатлари ҳам миллионлаб инсонлар ҳаёти ва хулқ-атворини яхши томонга ўзгартиришга туртки бўлган.

Биргина мисол, “Китоб дунёси” газетасининг 2016 йилги сониди “Чарли Чаплиннинг қизига мактуби” эълон қилинди. Машҳур актёр раққоса қизи Жералдинени қанчалар яхши кўришини, соғинишини изҳор этган: “Биласанми, болалигингда тунлари ётоғинг ёнида ўтириб, “Уйкудаги гўзал”, “Ҳушёр аждрарх” эртақларини айтиб берардим. Кўзларимга уйку келганида унга қулиб шундай дердим: “Ket! Уйкум, булар қизимнинг орзуларини!” Мен сенинг орзуларининг кўрардим, Жералдине, келажагингни, бугунги кунингни кўрганман. Мен саҳнада ўйнаётган қизчани, самоларга учиб рақс тушаётганини кўрдим. Оломон-

нинг: “Анави қизни кўряписизми? У собиқ масҳаробознинг қизи бўлади. Эсладингизми? Унинг исми Чарли эди”, дея гапирганларини эшитдим. Ҳа, мен Чарлиман! Собиқ масҳаробозман!”

Мактубни биринчи бор ўқиган ўқувчи, нафақат дунёга машҳур масҳаробоз, балки, меҳрибон отаси бор Жералдинега ҳаваси келади. Телефонининг совуқ симлари фарзанднинг ота-онага меҳрини етказиб бера олмайди. SMSлар ошқининг маъшуқасига бўлган севги оташини етказишга ожиз. Бу вазифани оқ қоғоз ва қалам ундайди. Гарчи қоғозга тушадиган ҳарфлар ҳам совуқдай туюлса-да, уларда меҳр олови мавжуд. Бу олов тафтини мактуб ўқиётган одам ҳис қилиб туради. “Ассалому алайкум, отажон, онажон! Соғ-саломатмисиз? Менинг ўқишларим яхши. Фақат сизларни жуда соғиндим...” Ота-онанинг қалбига фарзанднинг олам-олам меҳр-муҳаббати оқиб кириши учун шу бир неча сатр кифоя.

“Ўтган кунлар”нинг йилларга муҳрланган сеҳри, сўз жўзбаси нақадар ёқимли. “Юсуф савдосида беқарор Зулайхо исмидан, Маж-

нун ишқиде йиғлаган Лайли отидан, сизга бошимдаги сочларимнинг тукларига беҳад салом”. Кумушдан мактуб олгани маҳал Отабекнинг юз-кўзлари, қалби нақадар қувончга тўлганини эслайман. Бу қувончлар қайта-қайта ортаётгандек мактубни такрор ва такрор ўқийди ва шу қувонч уни улкан ишлар, соф ишқ томон етаклайди.

Бугун бизни таассуфга солаётган жихат, нафақат Лайли Мажнунларнинг, балки она ва фарзандларнинг соғинч туйғуларини мактубларда акс этмаётганлигидир. Бунинг сабаби, бизнинг давримизда Лайли Мажнунларнинг йўқлигидеми ёхуд она ва фарзанд ўртасидаги меҳр туйғуларининг пасайиб қолганими? Йўқ, фикримизча, ҳаёт мавжуд экан, албатта, Отабек ва Кумуш, Лайли ва Мажнунлар яшада, севишда, соғинишда давом этаверадилар. Оналар эса фарзанди йироқда бўлгани маҳал унинг соғинчидан бўлак ҳисси туя олмайдилар. Унда мактубларнинг қадри нечук йўқолмоқда?

Орамизда ҳаёти давомиде бирон марта мактуб ёзмаганлар ҳам бор. Азизлар, бир неча дақиқа кундалик ташвишларни четга қўйинг-да, қоғоз ва қалам олиб яқинларингиздан бирига хат ёзинг. Орамизда бошқалардан хат олса-да, жавоб қайтармаганлар ҳам бор. Азизлар, сиз ҳам жавоб ёзиб муштоқ кўнгилларга қувонч юборинг!

Кумуш ЎСАРОВА

ОПА, ҚЎЛ ТАШЛАНГ!

Меҳмоннинг ҳурмати учун тансиқ таом тайёрлашга киришдим. Хўжайиним ишдан қайтгач, суҳбат қилиб кетди. Меҳмон йигит хўжайинимни аммасининг ўғли бўлгани учун пойтахтда зарур иши бўлса, бизниқига тез-тез келиб турарди. Об-ҳаводан бошланган суҳбат, қишлоқдаги янгиликларга келиб тўхтади. Тайёр овқатни сузиб, дастурхонга келтириб қўйганим, шу пайт Ғуломжон опа, сиз ҳам ўтиринг, гапим бор, деб қолди. Ишларим кўп бўлса-да, меҳмоннинг ҳурмати учун стол атрофида омонатгина ўтирдим. Ғуломжон гап орасида бир-икки бор менга юзланиб, опа-қўл ташланг, деб шалалоқдек, қафтини қўзди. Аввалига мен ҳам бир-икки бор, қўл ташлашдим. Қарасам, Ғуломжон ҳаддидан ошиб, ҳар икки гапининг бирида опа, қўл ташланг, дея қўлини менга чўзаяпти. Жияннинг бу одатидан хўжайинимнинг асаблари таранглашиб, ранги ўзгара бошлади. Нигоҳлари билан ичкарига кириб, ишорасини қилгач, ошхона томонга йўл олдим. Ўрнимдан туриб кетай десам, меҳмон гапларимни эшитинг, деб қўймайди. Кетмай десам, хўжайинимнинг авзойи бузилапти. Шу тобда тилимга бир гап келди-ю, ўзимга ҳай-ҳай, қўй, ахир меҳмон отангдек, улуг, дейишган. Майли, бир тантаниқ қилса, қилибди-да, дедим-у, индамадим.

Уйимизга меҳмон келса, унинг ҳурмат-иззатини жойига қўямиз. Ўзимиз емаганини дастурхонга қўйиб, меҳмонни сийлаймиз. Кўнглига қараб, эркалиқларини кўтарамиз. Аммо меҳмонжонлар орасида ўз одобини ахлоқига эътибор бермай, мезбонларни ноқулай аҳволга солиб қўядиганлари ҳам йўқ эмас. Ҳаттоки эр-хотинни уриштириб қўядиган меҳмонжонлар ҳам бор. Бизниқиде ҳам худди шундай вазият юз берди. Меҳмон кетгач, хўжайиним аччиқ-аччиқ гаплар билан адабимни берди. Нима қилай, ўзбекчилик, андиша-ю, юз-хотир, деган сўзлар бор. Меҳмонни ранжитсанг, кўнгли оғриб кетади, яна қишлоққа бориб, ҳаммага дoston қилади. Ранжитмай десанг, хўжайининг, фарзандларинг олдида уялиб қоласан. Мен-ку, жияннинг бу эркалигини яхшиликка йўйдим. Аммо кўча-қўйда, жамоат транспортда юрганимизда айрим эркакларни аёллар билан қўл ташлашиб, қаҳ-қаллашиб турганининг гувоҳи бўламиз. Бу хунук манзарадан ажабланамиз. Аммо ҳеч биримиз бу одат ахлоқсизликка киришини айтиб ўтмаймиз, танбех беришдан чўчиймиз. Бу одат борган сайин урфга қираяпти. Билмадим, бу инсоннинг хурсандчилиги, кайфиятига боғлиқ ҳолатми? Ёки...

Гулшаной АЛИШЕРОВА

ЎТГАНЛАРНИНГ ОХИРАТИ ОБОД БЎЛСИН!

“Оила ва жамият” газетаси жамоаси тахририят масъул котиби Ҳамрохон Мусурмоновага укаси

Садриддин НИШОНОВнинг вафоти муносабати билан чуқур ҳамдардлик билдиради.

ЭЪЛОН

Ангрен шаҳридаги 5-урта мактаб томонидан 1998 йил 2 октябрда Исламбекова Шахноза Раҳимбековна номига очилган № 0419923 рақамли меҳнат дафтарчаси йўқолганлиги сабабли БЕКОР қилинади.

ҚАЧОНГАЧА АНДИША ОРТИГА БЕРКИНАМИЗ?

Бугуннинг гапи

Ҳар кун ишга отланамиз. Турли одамлар билан учрашамиз. Ҳар бирининг ўз ғам-ташвиши, ўз дунёқараши, ўз диди бор.

Кечагина ёнгинамизда чопқиллаб юрган қўшни қизалоқ бугун коллеж ёки лицей ўқувчиси, болаларча одми, содда либослар ўрнига замонавий кийимлар, калта юбкалар кия бошлаганини кўрсак-да, индамай кетамиз. "Ахир, отонаси бор тергайдиган, менга нима?", деймиз қўшни қизнинг миллий менталитетимизга зид кийинишига ғашимиз келса ҳам. Аслида эса, гапиришга АНДИША қиламиз...

Қўшнимникидан шовқин эшитилди. Эри яна ичиб келиб, жанжал бошлади чоғи. Болалари ҳам бўй етиб қолди. Бироқ оилабоши бемаза одатини тарк қилмайди. Ярим тунгача бақир-чақир тинмади. Қўшни аёл ҳам фарзандлари олдида роса эрининг "адабини берди". Оғзидан чиққан гапга илон пўст ташлайди. Тавба, аёл деганининг ҳам сўзи шундай бепарда бўладими, дейсиз. Қўшнимга бу иши одобдан эмаслигини, фарзандларига ёмон жиҳатдан "ибрат" бўлаётганини эслатиб қўйишни дилга тугаман. Аммо ўша "вақт" келавермайди. Очиғи эса, ўзимдан каттага танбех беришга АНДИША қиламан...

Маҳаллада бир хонадон келин туширди. Сеп-сидирғанинг овозаси

оламга татиғулик. Ҳайрон бўлдим. Ахир, қиз узатган томон оддий маошга кун кечирадиган одамлар-ку. Кейинроқ билишимча, йигитнинг отонаси талабига мослаб сеп қиламан, деб қизнинг отаси яшаб турган уйини сотишга мажбур бўлибди. Ҳозир ижарада яшашяпти. Унинг бошқа ташвиши қолмади, деб ўйлайсизми? Адашасиз, яна икки қизи бўй етиб турибди! "Олинг куда, беринг куда"ларнинг дабдабасини кўрган, эшитган маҳалла раиси, фаоллар тартибга, инсофга чақирса, оила бошлиғи уни силтаб ташлади. Шахсий ишига аралашшини хушламади. Атрофдагилар эса жим – олдиларини тўсган АНДИШАга ён беришди...

Андишали халқмиз. Уйдаги гапни кўчага чиқишидан истиҳоло қиламиз. Мана шу – бизнинг ютуғимиз. Аммо ҳамиша, ҳама нарсанда ҳам андишаланмиш ўзини оқламаслигини юқоридаги ҳолатлар кўрсатаётгани сир эмас.

– Андиша яхши хислат, – дейди О'зЛиДеР Андижон вилоят Кенгаши аёлларнинг сиёсий фаоллиги, жамиятдаги ўрни ва мавқеини мустаҳкамлаш бўлими мудири Умидаҳон Исаева. – Бироқ айрим ҳолларда ан-

диша лоқайдликка ҳам сабаб бўлиши мумкин. Айтайлик, бирор салбий ҳолатнинг гувоҳи бўлсангизу, аммо бунинг олдини олиш ёки унга қарши чора кўриш ҳақида қайғурмасангиз, бу лоқайдликдан ўзга нарса эмас. Андиша аслида ижобий нуқтай назар билан баҳоланади. Бироқ бугун айрим оилаларда унинг йўқолиб бораётганига гувоҳ бўлмоқдамиз. Тўй ва бошқа оилавий йиғинлардаги дабдабозликнинг ортиқча эканини маросим эгасига гапирсангиз, "Менда йўқ" дегани андиша қиламан", деган жавобни опасиз. Улар бу билан андишасизлик қилишаётганини сезмайдилар ҳам.

Бундай вазиятларда қайсидаир ўринларда "ўзбекчилик" дея лоқайдлигимизни хаспўшлаймиз. Ёки андишанинг ортига беркинамиз. Барча "юк"ни шу тушунчага юклаш тўғримиқан?

Сиз нима дейсиз, муштарий?

Зилола РАҲМОНОВА

Кўча-кўйда – Чиқинди тўқманг, жарима фалон сўм, деган ёзувнинг шундоққина тагида чиқиндилар сочилиб ётганига кўп бор гувоҳ бўлганмиз. Қатнов йўллари ва умумий овқатланиш жойлари яқинидаги, ариқлар ва анҳорлар бўйларидаги чиқиндилар киши таъбини бузади.

...Китоб туман ҳокимлиги Ободонлаштириш бошқармаси томонидан туман марказий кўчаларидан тортиб, чекка қишлоқларигача махсус чиқинди тўплаш шахобчалари қурилган. Бошқарманинг махсус юк машиналари маълум ҳудудларга бириктирилган бўлиб, фуқаролар чақирувига биноан барча чиқиндилар тозалаб олиб кетилади.

– "Исузу" русумли ўн та махсус автомашинамиз бор, – дейди Китоб туман Ободонлаштириш бошқармаси бош муҳандиси Абдуманнон Самадов. – Туман марказий кўчаларига жами 37 чиқинди ташлаш қутиси ўрнатилган. Аммо шунга қарамадан аҳоли ахлатни махсус жойга эмас, унинг атрофига ташлаб кетаётганига нима дейсиз? Ахлат қутиси олдиғача келган одам наҳотки яна бир қадам босишга эринса.

– Илгари уйдан кўчага ахлат чиқарилмасди, – дейди кекса онахон. – Супуридиларни ҳовли четида

ЧИҚИНДИ ТАШЛАШ "ОДАТ"И

чуқур қовлаб кўмардик. Бошқаларини ўчоққа ёқардик. Уйимиз ҳам саранжом бўларди.

Тўғри, ҳозирда консерва қутилари, пластик идишлар, полиэтилен пакетлар чиқинди уюмлари асосини ташкил қилади. Уларни ёқиш эса экологиянинг ифлосланишига олиб

келади.

– Ахлат уюмлари юқумли касалликларни келтириб чиқарадиган паразитларни тўплаб ҳавога чиқаради. Бунинг натижасида ҳар хил аллергия ва тери касалликлари тарқалади. Болаларда гепатит Б ва тери касалликлари: қичима, экзема, паталогик аллергияни юқтириб олиш хавфи кўпаяди, – дейди болалар шифокори Шаҳноза Ниёзова. – Шу сабаб жойларга бириктирилган ҳамширалар аҳоли ўртасида тиббий маданиятни ошириш мақсадида тушунириш ишларини олиб боришмоқда.

Уйимизни ифлос ва тўзиган ҳолатда тутишни истамаймиз, шундай экан, нега кўча, маҳалла ва қишлоғимиз кўркини ахлат уюмлари бузишига йўл қўйишимиз керак.

Маҳалла, кўчаларни қанчалик покиза тутсак, фарзандларимиз ва яқин инсонларимиз саломатлигини асраган бўламиз. Вохоланки, улар соғ-омон экан, биз ҳам хотиржаммиз.

Гулилайло ТУГАЛОВА

Оила ва жамият

Ижтимоий-сиёсий, маънавий-маърифий газета

Обуна индекси – 176

МУАССИСЛАР:

Ўзбекистон Хотин-қизлар қўмитаси, "Болалар ва оилаларни қўллаб-қувватлаш" ассоциацияси (Болалар жамғармаси) ва "Соғлом авлод учун" халқаро хайрия фонди

Бош муҳаррир: Воҳид Лўқмонов

МАНЗИЛИМИЗ:

Тошкент – 100000. Амир Темур кўчаси 1-тор кўча, 2-уй.

Қабулхона: (факс) 233-28-20, Котибият: 233-04-35, 234-76-08

E-mail: oilavajamiat@mail.ru

Web-site: oila-va-jamiat.uz

Газета 2013 йил 20 мартда Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлигида 10-2995 рақами билан рўйхатга олинган. Буюртма Г – 426. Формати А-3, ҳажми 2 табоқ. Адади – 7490. Баҳоси келишилган нархда.

Босишга топшириш вақти – 15:00 Топширилди – 15:00

Навбатчи муҳаррир: У. Адизова
Мусахҳих: С. Сайдалимов
Саҳифаловчи: А. Маликов

ISSN 2010-7609

Газета таҳририят компьютер марказида терилди ва саҳифаланди.

1 2 3 4 5